Begrippenlijst

- **Bijenlinten:** een aaneenschakeling van initiatieven ter bevordering van de overlevingskansen van de bij. Dit kunnen tuinen of landschappen zijn met daarin bijvriendelijke beplanting of bijenhotels. Een lint aan initiatieven dus, om Nederland weer een geschikte woonplaats te maken voor bijen.

- **Biobased materiaal:** materialen gemaakt van natuurlijke en duurzame bronnen, zoals hennep, vlas en lisdodde.

- **Biobased produceren:** de productie van biobased materialen.

- **Biodiversiteit:** de verscheidenheid van dieren, planten en micro-organismen. Het is waaruit onze natuurlijke wereld bestaat. Alle soorten werken samen in een ecosysteem en zorgen zo voor evenwicht in de natuur.

- **Bosareaal:** de totale oppervlakte die door bossen bedekt wordt.

- **Broeikasgassen:** gassen in de atmosfeer die warmte vasthouden en zo bijdragen aan het broeikaseffect.

- **Circulair:** producten en materialen worden zo ontworpen dat ze steeds opnieuw kunnen worden gerecycled en hergebruikt, in plaats van ze weg te gooien na gebruik.

- **Circulaire economie:** in een circulaire economie bestaat geen afval en worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt.

- **Circulaire samenleving:** een samenleving waarin we zuinig omgaan met onze grondstoffen en inzetten op het hergebruik van grondstoffen en het verminderen van afval. Een circulaire samenleving is meer dan een circulaire economie: het gaat niet alleen om de bedrijvigheid, maar om het anders inrichten van de hele maatschappij. Het gaat om gedrag, de directe leefomgeving, om onze manier van leven. In een circulaire samenleving gebruiken we minder spullen en grondstoffen. Materialen en spullen blijven zo lang mogelijk in gebruik en als dat niet meer kan, worden ze hoogwaardig hergebruikt. Nieuwe spullen worden gemaakt van bestaande materialen, aangevuld met natuurlijke grondstoffen. Het is een samenleving waarin we op zoek gaan naar manieren om kringlopen te sluiten en ketens korter te maken. Een samenleving waarin mensen leven binnen de grenzen die de aarde aan kan.

- **Circulair (ver)bouwen**
  - **Circulaire woning:** een huis dat is ontworpen en gebouwd volgens de principes van de circulaire economie. Dit betekent dat er bij het ontwerp, de bouw en het onderhoud van de woning wordt gestreefd naar het minimaliseren van afval en het maximaliseren van hergebruik van materialen. Kenmerken van een circulaire woning zijn: het gebruik van hernieuwbare en gerecyclede materialen, een modulair ontwerp, energie-efficiënt en een lange levensduur.
  - **Circulaire woonwijk:** een woongebied dat is ontworpen en gebouwd volgens de principes van de circulaire economie. Dit betekent dat er bij het ontwerp, de bouw en het onderhoud van de wijk wordt gestreefd naar het minimaliseren van afval en het maximaliseren van hergebruik van materialen. Kenmerken van een circulaire woonwijk zijn: het gebruik van hernieuwbare en gerecyclede materialen, een modulair ontwerp, energie-efficiënt, waterbeheer en groene ruimten.

- **CO_2 equivalent-neutraal:** binnen een CO_2 equivalent-neutraal systeem is de uitstoot van broeikasgassen zo ver mogelijk gereduceerd en de restuitstoot wordt gecompenseerd, bijvoorbeeld door het aanplanten van bomen. De uitstoot van broeikasgassen is dus netto nul.

- **CO_2 neutraal:** de CO_2-uitstoot en opname van CO_2 is in balans.

- **CO_2 prestatieladder:** een duurzaamheidsinstrument dat bedrijven en overheden gebruiken om minder CO_2 uit te stoten. Het wordt gebruikt als CO_2-managementsysteem.

- **Cultuurhistorie / Cultuurhistorische waarde:** structuren, patronen en elementen die bijdragen aan de identiteit en ruimtelijke kwaliteit van het landschap.

- **Ecologische verbindingszones:** speciale gebieden die natuurgebieden met elkaar verbinden. Ze helpen dieren en planten om van het ene gebied naar het andere te bewegen, zodat ze niet geïsoleerd raken. Dit bevordert de biodiversiteit en helpt bij het voortbestaan van verschillende soorten.

- **Ecosysteem:** een ecosysteem is een natuurlijk systeem dat bestaat uit alle levende wezens, oftewel organismen, die in een bepaald gebied voorkomen. De organismen (planten, dieren en micro-organismen) die elkaar binnen een ecosysteem beïnvloeden, vormen samen een levensgemeenschap.

- **Eiwittransitie:** de eiwittransitie gaat over het opschuiven naar een voedingspatroon met meer plantaardige en minder dierlijke eiwitten.

- **Energetische kwaliteit van een woning:** verwijst naar hoe energiezuinig een woning is, gemeten aan de hoeveelheid energie die nodig is om de woning te verwarmen of koelen.

- **Energieneutraal:** niet meer energie verbruiken dan er opgewekt wordt.

- **Energieneutraal (ver)bouwen**
  - **Energieneutrale woning:** een huis dat evenveel energie opwekt als het verbruikt, waardoor het netto energieverbruik nul is. Kenmerken van een energieneutrale woning zijn: zonnepanelen, isolatie, energiezuinige apparaten, warmtepompen en slimme ontwerpen, bijvoorbeeld het gebruik van natuurlijke lichtinval en ventilatie om energieverbruik te verminderen.
  - **Energieneutrale woonwijk:** een woongebied waarin alle huizen en gebouwen evenveel energie opwekken als ze verbruiken, waardoor het netto energieverbruik nul is. Dit betekent dat de wijk zelfvoorzienend is en geen energie van externe bronnen nodig heeft. Kenmerken van een energieneutrale woonwijk zijn: zonnepanelen, warmtepompen, goede isolatie en energiezuinige apparaten.

- **Gesloten kringlopen:** met gesloten kringlopen bedoelen we dat grondstoffen, materialen en producten zo lang mogelijk en hoogwaardig worden benut. Dat betekent dat in een volledige circulaire samenleving afval niet meer bestaat.

- **Groene infrastructuur:** een netwerk van natuurlijke en semi-natuurlijke gebieden en groene ruimten, zoals parken, bossen, rivieren en groene daken, die samenwerken om het welzijn van de mens en de levenskwaliteit bevorderen.

- **Inheems bomen en planten:** soorten die van nature in het wild voorkomen in een bepaalde regio.

- **Keten:** het proces waarbij grondstoffen worden omgezet in eindproducten. Bijvoorbeeld: katoen wordt geoogst, gesponnen tot garen, geweven tot stof en uiteindelijk gemaakt tot kleding.

- **Klimaatadaptatie:** aanpassing aan klimaatverandering.

- **Klimaatbestendig:** voorbereid zijn op de gevolgen van klimaatverandering.

- **Klimaatbestendig (ver)bouwen**
  - **Klimaatbestendige woning:** een huis dat is ontworpen en gebouwd om bestand te zijn tegen de effecten van klimaatverandering, zoals extreme hitte, hevige regenval en droogte. Kenmerken van een klimaatbestendige woning zijn: goede isolatie, beweegbare buitenzonwering, waterbeheer (opvangen en hergebruiken van regenwater), groene daken en gevels die helpen bij het reguleren van de temperatuur en het verbeteren van de luchtkwaliteit, actieve koeling, zoals warmte-koude-opslag in de ondergrond die helpen om de woning koel te houden zonder airconditioning.
  - **Klimaatbestendige woonwijk:** een woongebied dat zo ontworpen is om bestand te zijn tegen de effecten van klimaatverandering, zoals extreme hitte, hevige regenval en droogte. Kenmerken van een klimaatbestendige woonwijk zijn: waterbeheer (opvangen en hergebruiken regenwater), groene ruimten die helpen bij het reguleren van de temperatuur en het verbeteren van de luchtkwaliteit.

- **Klimaatrobuuste bodem:** een bodem die goed bestand is tegen de effecten van klimaatverandering, zoals extreme droogte, hevige regenval en temperatuurschommelingen.

- **Natuurinclusief (ver)bouwen**
  - **Natuurinclusieve woning:** een huis dat zo is ontworpen en gebouwd dat het de natuur ondersteunt en integreert. Dit betekent dat er rekening wordt gehouden met de natuurlijke omgeving en dat er maatregelen worden genomen om de biodiversiteit te bevorderen en de leefomgeving voor zowel mensen als dieren te verbeteren. Kenmerken van een natuurinclusieve woning zijn: groene daken en gevels, nestkasten en insectenhotels, waterbeheer en het gebruik van natuurlijke materialen.
  - **Natuurinclusieve woonwijk:** een woongebied dat zo is ontworpen en ingericht dat het de natuur ondersteunt en integreert. Dit betekent dat er maatregelen worden genomen om de biodiversiteit te bevorderen en de leefomgeving voor zowel mensen als dieren te verbeteren. Kenmerken van een natuurinclusieve woonwijk zijn: groene ruimten, nestkasten en insectenhotels, waterbeheer en voedselbossen.

- **OWO-energiebureau:** de drie OWO-gemeenten (Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland) hebben een energiebureau opgestart. Vanuit dit energiebureau helpen we inwoners bij vragen rondom energie besparen en isoleren.

- **Plantaardige eiwitbronnen:** voedingsmiddelen die eiwitten bevatten en afkomstig zijn van planten. Bijvoorbeeld bonen en peulvruchten of noten en zaden.

- **VANG-doelstelling:** de VANG-doelstelling bestaat uit het totaal aantal kilogram huishoudelijk afval (container) plus het aantal kilogram grof huishoudelijk afval wat wordt ingeleverd op de milieustraat.